

*La revista Germania (1925-1926):
un altaveu del valencianisme ratpenatista*

[*Germania* journal (1925-1926):
a speaker of Lo Rat Penat Valencianism]

ALAITZ ZALBIDEA BERENGUER

Universitat d'Alacant

alaitz.zalbidea@ua.es

RESUM: *Germania* fou una revista vinculada a Lo Rat Penat que es publicà a València de manera quinzenal entre el 15 d'abril de 1925 i l'1 d'abril de 1926. La iniciativa fou promoguda per les joventuts de l'entitat i dirigida per Lluís Cabrelles, i hi col·laboraren personalitats de renom dins del món cultural valencià com Francesc Almarche, Francesc Puig i Espert, Nicolau Primitiu Gómez Serrano, Lluís Guarner, Francesc Lacomba, Estanislau Alberola, Josep Sanchis Sivera o Lluís Fullana. S'hi tractaven temes relacionats amb la llengua, la literatura i la cultura pròpies i se'n desprenien idees del valencianisme moderat, pròxim als cercles de la institució centenària.

PARAULES CLAU: *Germania*, valencianisme, segle XX, revista, Lo Rat Penat

ABSTRACT: *Germania* was a journal linked to Lo Rat Penat fortnightly published in Valencia between April 15, 1925 and April 1, 1926. This initiative was promoted by the youth of the organization and directed by Lluís Cabrelles, with the collaboration of renowned personalities from the Valencian cultural world such as Francesc Almarche, Francesc Puig i Espert, Nicolau Primitiu Gómez Serrano, Lluís Guarner, Francesc Lacomba, Estanislau Alberola, Josep Sanchis Sivera and Lluís Fullana. They reflected upon topics such as language, literature and culture according to the moderate Valencianist ideas, close at the time to those of the centenary institution.

KEYWORDS: *Germania*, valencianism, XXth century, journal, Lo Rat Penat

Recepció: 21/03/2021. Acceptació: 10/04/2021. Publicació: 27/07/2021

Introducció

Cap paraula com ésta podrá mostrar el entusiasme que tenim per tot lo nostre, ni niguna'ltra sintetizará lo content que mos ompli al dirijirnos ab l'armoniosa llengua dels avis. Perque nosatros sentim l'amor per lo Reyne de Valencia, i heu manifestem parlant son llenguage, ja que la més viva manifestació d'un poble es la llengua del mateix. I ab lo ferm proposit de renovellar la lliteratura valenciana, volem entendre i fer entendre'l deure de divulgar lo valenciá, no ja com a idea única i exclusiva de Patria Valenciana, sino com religiosa expresió de recordança per los genitors nostres, com un bes espiritual o de oltratomba als fundadors del poble valenciá [...].

Així començava el seu efímer calcigar *Germania. Revista Lliteraria i Científica* (d'ara en avant *Germania*), una revista vinculada a Lo Rat Penat que es publicà a València de manera quinzenal entre l'abril de 1925 i l'abril de 1926. Aquelles paraules, plasmades al primer número per Lluís Cabrelles, reflectien la pretensió de dinamitzar i defensar el valencià en la premsa periòdica, vehicle d'un contingut que abraçava la història i la cultura valencianes (balls, festes, música, art...) i, sobretot, donar veu al valencianisme pròxim a la institució.

La iniciativa fou promoguda en gran mesura per les joventuts ratpenatistes, més concretament per un grupuscle fundat durant els anys vint que pretenia plasmar en paper, a recer d'un model de premsa, continguts sobretot relacionats amb el fet valencià, tot prenent com a base la mitificació de la història i la literatura. No debades, a més de les nombroses referències als personatges històrics valencians, es dedicà un monogràfic als Jocs Florals i s'arribaren a publicar fragments d'algunes obres en forma de fascicles, ornamentat tot amb un to messiànic i amb exaltacions romàntiques sobre la importància de la valencianitat. Semblava, però, que l'encarament ideològic de molts dels col·laboradors frustrà —una vegada més— qualsevol temptativa renovadora.

---

*Aquest treball forma part del Projecte PGC2018-097011-B-I00 "Biografías marginales: violencia, sexo, género e identidad. Edición y análisis de las fuentes documentales valencianas de la época foral", del Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades del Gobierno de España.

La revista comptà amb col·laboracions de luxe: una nòmina d'intel·lectuals que sovintejaven les tertúlies dels tres o quatre cercles valencianistes de l'època. Lo Rat Penat i el Laboratori d'Arqueologia de la Universitat de València, junt amb el Centre de Cultura Valenciana, els partits valencianistes i els reductes universitaris, foren un edifici modest de pilars com Lluís Guarner, Francesc Almarçhe, Angelí Castanyer, Francesc Lacomba, Josep Sanchis i Sivera, Estanislau Alberola, Vicent Lluch, Lluís Fullana o Nicolau Primitiu Gómez, entre altres.

Germania: una iniciativa patriòtica en temps difícils

Els períodes d'inestabilitat sociopolítica dels anys vint i trenta del segle passat potenciaven l'arraconament dels cercles intel·lectuals perifèrics de l'estat espanyol, si bé la censura era directament proporcional al grau de rebel·lia a ulls del règim establert. A València, la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) sufocà algunes iniciatives culturals en llengua catalana que, anys més tard, amb l'inici del primer bienni republicà (1931-1933), esclataren positivament en forma de revistes culturals, associacions cíviques, etc. Així, el règim reforçà l'estructura centralista i perseguí qualsevol intent de dignificació real del valencià i la seua normalització, tot entenenent que la reivindicació alterava l'espai natural de la llengua castellana i la seua superioritat intrínseca.

Els anys de la dictadura primoriverista constituïren un període de censura i prohibicions pel que fa a l'ús públic del valencià i a la seua divulgació. Així i tot, Lo Rat Penat, institució acostumada a nadar en la maregassa, comptava amb l'aquiescència del règim, igual que ho feu anys després amb Franco (Cortés 1995), ateses les seues ben vistes i simpàtiques actuacions en pro de la cultura valenciana ancorada en l'anècdota, en l'espardenya i en l'eslògan de ninot i fallera.¹ Un valencianisme carrincló i postís en termes de normalització

---

1 No debades, Carmen Franco Polo, filla del general Francisco Franco, va ser regina dels Jocs Florals de l'any 1940, a proposta del poeta Josep Calatayud Bayà, durant el mandat de Josep Monmeneu, llavors president de Lo Rat Penat.

real en les esferes públiques de la vida quotiana, però que no feia sinó engrandir localment les glòries pretèrites i presents entre les parets de la seu de la plaça de Manises, punt de trobada de la institució centenària, que anys més tard es traslladaria al carrer del Trinet de Cavallers.

D'ençà de l'any 1919 fins al 1927, l'historiador valencià Francesc Almarche² assumí la presidència de Lo Rat Penat, des de la qual apostà per ser fidel a l'esperit ratpenatista amb algunes iniciatives: l'organització de conferències sobre regionalisme, la reactivació de les excursions, la reorganització de la Secció de Publicacions o la fundació de la Joventut de Lo Rat Penat (Molada 2000: 174). L'èxit de la seua presidència, però, raïa en la capacitat per a aglutinar les diferents sensibilitats i unificar els diferents sectors tant com li fou possible, cosa que no assolí posteriorment Puig i Espert en la seua etapa com a president.³ Almarche aconseguí prestigiar l'entitat i esperonar-ne les joventuts per a constituir els «dimecres d'amical conversa», sota la direcció d'Emili Cebrián Navarro, unes tertúlies que no eren sinó l'embrió dels treballs que es publicaran a *Germania* (Igual Úbeda 1959).

Enmig d'un període gens engrescador sociopolíticament per al valencià, en el qual Lo Rat Penat cada vegada es deslligava més de les propostes emanades de la resta de territoris del domini lingüístic catalanoparlant —però comptava amb l'entusiasme d'alguns dels seus sectors juvenils—, publicà els seus números *Germania*, prenent com a base les susdites reflexions al si de l'entitat. La revista, vinculada a la societat d'amadors, pogué veure la llum gràcies a l'esperó de Lluís Cabrelles, que se n'encarregà de la direcció, i la impremta de José Olmos, que se'n feu càrrec de l'edició i el tiratge, encara que es publicà durant poc més d'un any.

---

2 A més de la seua tasca com a arxiver de l'Arxiu del Regne de València, com a activista valencianista i com a membre, entre altres coses, de la Societat Castellonenca de Cultura, hem d'agrair-li la seua obra *Historiografía valenciana: catálogo bibliográfico de dietarios, libros de memoria, diarios, relaciones, autobiografías, etc., inéditas y referentes a la historia del antiguo reino de Valencia*, publicada l'any 1919. Aquesta ha sigut la base de molts dels nostres estudis relacionats amb la literatura de dietaris o literatura memorialística (Zalbidea 2019).

3 Francesc Puig i Espert no passava per un bon moment personal i, a més, ell mateix assegurà que els sectors més retrògrads de l'entitat el van pressionar, cosa que va fer que dimitira al cap de poc temps d'acceptar la presidència (Casañ 1997).

1.1. Estructura

Els 24 números de *Germania* es publicaren entre el 15 d'abril de 1925 i l'1 d'abril de 1926. Els pilars bàsics de la revista eren, a grans trets, els següents:

- La història valenciana, de la qual es destacaven episodis com la fundació del Regne de València, l'expulsió dels moriscos, la batalla d'Almansa, etc.
- El valencianisme cultural, dins d'un marc regional i nacional
- La defensa de la llengua valenciana
- La simbologia patriòtica i religiosa de València: la Senyera, la Mare de Déu dels Desemparats, Santa Maria del Puig...
- La divulgació literària, tant amb homenatges als escriptors clàssics com amb narracions i poemes de col·laboradors de la revista
- Els elements culturals valencians: arquitectura, música, etc.
- Els actes de Lo Rat Penat: Jocs Florals, actes de l'entitat, excursions, etc.

Tot seguit, establim una relació dels continguts de cada un dels números publicats. En cada un dels títols es regularitza tant com es pot l'ortografia, orientada a l'essència ratpenatista, i se'n respecta la morfosintaxi:

- Número 1. 15 d'abril de 1925. Títols i autors:
  - Salutació: Lluís Cabrelles
  - Renaixença: Francesc Almarche
  - Ànima jove: Eduard Buil
  - La serena inquietut: Joan Brocal
  - La Senyera: Mariano Serrano
  - Les joies de l'arquitectura valenciana: Josep E. Galiana
  - La Pobla d'en Nicholau Valeriola i la d'en Pere de Plana: Josep Rodrigo Pertegàs
  - Madrigal de nen: Jesús Morante Borràs
  - Les sabates noves: Estanislau Alberola
  - Breus consideracions sobre la música popular valenciana: Rafel Bernabeu López
  - La bella paraula: Suay Durà
  - Caritat: Manel Peris
  - D'ací i d'allà: Micalet i Senyera

- Número 2. 1 de maig de 1925. Títols i autors:
  - Nostra Portà: redacció
  - Joventut triuphant: Francesc Lacomba
  - Mestre Vicent Ferrer i Ausiàs March: Francesc Almarche
  - Breus consideracions sobre la música popular valenciana: Rafael Bernabeu López
  - Vesperal: Ángeles Soler Soler
  - L'arquitectura valenciana: Josep E. Galiana
  - Cantars: Manel Peris
  - Germans: valencians de Rosario de Santa Fe
  - Santa Mare Senyera!: Nicolau Primitiu Gómez Serrano
  - Joventut, Cultura, Germania: Cebrián Ibor
  - Tot m'eres coneguda: Angelí Castanyer
  - Germanor: Paco Sebastià Bonafé
  - El valencià Eiximeno: U. Berbena
  - Sobre l'antiguetat dels ventalls o palmitos: Falvaz
  - D'ací i allà: Micalet i Senyera
  - La Princeseta (sonet): Josep Gallego Vicente

- Número 3. 15 de maig de 1925. Títols i autors:
  - Renaiximent de l'idioma valencià: Emili Solà Manchón
  - L'advocació de Mare dels Desamparats: Josep Sanchis Sivera
  - Dos nous portals en les muralles musulmanes: Nicolau Primitiu
  - Crida: Antoni Camps
  - Lo Micalet alluminat: Ricard Garrido Juan
  - Mare: Diabaj
  - Càntic: Suay Durá
  - La Mare: Víctor Sanchis
  - Des de l'eternitat: Teresa Serrano Marí
  - Justícia divina: Ferrand de San Martín Vasco
  - Cantars: Vicent Lluch
  - Els que menyspreguen la llengua valenciana: Joan Piqueres i Martínez
  - Una visita de Lo Rat-Penat al Real Col·legi de Corpus-Christi de València: redacció

- De broma i de veres: Salvador Soler Soler
  - La creu de maig: redacció
  - Concurs literari obert per l'Acadèmia del Centre Escolar i Mercantil de València. Lema: Nostra Patrona: M. Cuitavi Rosell
  - Lo Rat-Penat, Jochs Florals de València, convocatòria per a'ls del present any MCMXXXV
  - D'ací i d'allà: redacció
- Número 4. 1 de juny de 1935. Títols i autors:
    - Desfiles: Tomás Sot (traducció)
    - El pal·leter: Emili Solà
    - València antiga: E. D. E.
    - Un capítol: Josep Gracia Lacueva
    - L'ànima d'una guitarra: Francesc Lacomba
    - A lluitar...!: Salvador Soler Soler
    - Himne a la Senyera de València: Eugeni Almenar
    - Llúria, artística i monumental: Josep E. Galiana
    - Les oronetes: Eduard Buil (traducció)
    - Cantars: Vicent Llovet
    - El folklorisme: Rafel Bernabeu López
    - Cançó de l'arbre: Dos fills de Castelló
    - Salutació: Josep Machancoses
    - El Micalet: R. Senyer
    - D'actualitat: Isidro Torregrosa García
    - Vaig a començar: Francés Leonel
    - D'ací i d'allà
  - Número 5. 15 de juny de 1935. Títols i autors:
    - Dolça parla: Emili Daroca
    - La processó del Corpus: Joan Marzal Jover
    - Maig: J. Gallego Vicente
    - Cançó de joventut: Manuel Bertolín Peña
    - En Santiago Rusiñol: redacció
    - Cant a la pàtria: Angelí Castanyer Fons

- Els cobertors de domàs en els balcons: redacció
  - La festa: Suay Durà
  - El golfet: Lluís Cabrelles
  - Cantars amorosos: Estanislau Alberola
  - El Corpus: Josep E. Galiana
  - A la roca diablera: Marian Ferrandis Agulló
  - El trage regional: redacció
  - Un etimologista: Genar Genovés
  - Una anècdota de Quevedo: Francés Leonel
  - Raonament
  - De gafarrons: Josep Bernat i Baldoví
  - D'ací i d'allà
- Número 6. 1 de juliol de 1925. Títols i autors:
    - Fulles soltes: Suay Durà
    - Nostre llenguage: Josep E. Galiana
    - Cantars: Vicent Lluch
    - Tres mares: Salvador Soler Soler
    - L'art de la seda: César Hernández Arteseros
    - A la caseta del Puig: Gregori Sabater
    - A nostra Senyera: Joan Alegre Ortiz
    - Morí l'amic i el savi...!: Nicolau Primitiu Gómez Serrano
    - València antiga: Emili Daroca
    - Lo 29 de juny de 1707: Emili Solà
    - Cantars: Jesús Morante Borràs
    - Fill meu!: Lluís Cabrelles
    - Cuentos i coses velles: J. B. Argent Morales
    - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
    - Regeneració o degeneració: Rafael Bernabeu López
    - Rima: Josep Gracia Lacueva
    - D'ací i d'allà
- Número 7. 15 de juliol de 1925. Títols i autors:
    - Nacionalisme valencià: Emili Daroca

- Nostra fira: Manel Cuitavi Rosell
  - València: César Hernández
  - La fira de joliol: Josep E. Galiana
  - Pensament: Manel Peris
  - A la Senyera: Genar Genovés
  - València antiga: E. D. E.
  - Almoïna: Rafel Senyer
  - Balls populars: Emili Solà
  - Cançons de l'ànima: Angelí Castanyer
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - Cantars amorosos: Estanislau Alberola
  - Lo pallaso trist: Francesc Lacomba
  - Germania: Alberto Martín
  - La serpentina: Josep Gallego Vicente
  - D'ací i d'allà
  - Programa oficial de la fira
- Número 8. 31 de juliol de 1925: número dedicat als Jocs Florals
- Número 9. 15 d'agost de 1925. Títols i autors:
- Regionalisme: Suay Durà
  - El músic Gomis: Rafel Bernabeu Gómez
  - Cantars: V. Lluch
  - La Llonja de València: Josep E. Galiana
  - Cant a les germanies: Angelí Castanyer
  - Quan jo muiga: Francesc Puig Espert
  - Dirç quinzenals: Pepet del Túria
  - Jurament: Lluís Guarner
  - La trista realitat: Josep Gracia Lacueva
  - València antiga: Emili Daroca
  - De ma guitarra: Rafel Sirera
  - De les exposicions d'art en València: Rafel Llobat
  - Optimisme: Josep Gallego
  - D'ací i d'allà

- Número 10. 1 de setembre de 1925. Títols i autors:
  - Entorn del problema: Josep Gracia Lacueva
  - De ma guitarra: Rafel Sirera
  - Fulla solta: Suay Durà
  - La reforma del carrer del poeta Querol: Emili Solà
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - Les atarasanés: Falvaz
  - La nit: Paco Sebastián Bonafé
  - L'agraïment d'un ànima: Joan Beneyto Pérez
  - Cantars i sentiments: César Hernández Asterero
  - La plaça d'Emili Castelar: Josep E. Galiana
  - Cantars: N. S. i F. L.
  - El número fatal: Joan Lacomba
  - No tot són glòries: J. B. Argent Morales
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - València antiga: Emili Daroca
  - Camí de llum... retorn de tristesa. Josep Gallego
  - D'ací i d'allà

- Número 11. 15 de setembre de 1925. Títols i autors:
  - Sobre la conservació de l'idioma valencià: Emili Solà
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - Per què plora?: Rafel Senyer
  - Ya se'n va l'estiu: Miguel Aguado
  - Niu d'abelles: Constantí Llobart
  - Via avall: Josep Gallego Vicente
  - Apostilles: Maties Calabuig
  - Dolora: Josep Gracia Lacueva
  - Concurs infantil de lletura valenciana organitzat per la Joventut de Lo Rat Penat
  - La visió desconeguda: Falvaz
  - El valencià en les escoles: Ventura Pascual i Beltrán
  - Cantars: Fray Desconegut
  - Llatins de mon cor: Josep Maria Soler

- València oblidà per ses ajuntaments: Josep E. Galiana
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - D'ací i d'allà
- Número 12. 1 d'octubre de 1925. Títols i autors:
    - Recort de gratitut: Francesc Almarche
    - En Jaume el Conqueridor: Bernardo Morales San Martín
    - Cantars: Estanislau Alberola
    - Crit del cor: Josep Gallego Vicente
    - Breus notícies sobre els Furs de València: Joan Marver
    - Bendició de la Senyera del Rat-Penat: Suay Durà
    - L'entrà del rei en Jaume en València i la festa de Sen Donís: Josep E. Galiana
    - Cantars: Estanislau Alberola
    - La joventut de Lo Rat-Penat en l'excursió al Puig de Santa Maria l'any passat
    - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
    - A en Jaume el Conqueridor: César Hernández Arteseros
    - Sobre l'origen de la festa valenciana de Sen Donís: A. Rivas
    - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
    - La Senyera: Jacinto Labaila
    - Una muchacha «bien»: Francés Cantre Blasco
    - D'ací i d'allà
  - Número 13. 15 d'octubre de 1925. Títols i autors:
    - Nostre patriarca en Gaeta Huguet: Emili Daroca
    - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
    - Meditacions: Manel Bertolín Peña
    - Breus notícies sobre els Furs de València: Joan Marver
    - La visió desconeguda: Falvaz
    - Cantars filosòfics: Estanislau Alberola
    - A les giques valencianes: Josep María Peris Celda
    - Paraules al sortir de València: Joan B. Brocal
    - València antiga: E. D. E.

- Cantars filosòfics: Estanislau Alberola
  - La nóvia feta d'encàrrec: Rafel Llobat
  - Vicent ya s'ha cansat...: Joan Beneyto Pérez
  - Pro teatre valencià: R. Garrido Juan
  - Coqueteries: Francesc Lacomba
  - Rajea: Genaro Genovés
  - Lo Rat-Penat
  - D'ací i d'allà
- Número 14. 1 de novembre de 1925. Títols i autors:
- Pàgina d'història- Gracia Lacueva
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana
  - Santiago Cebrián Ibor: redacció
  - Sonatina d'amor: Josep Gallego Vicente
  - Llengua materna: Clement Carrasco Torromé
  - Cantars filosòfics: Estanislau Alberola
  - La festa d'Elig: Claudi Miralles
  - Cançó de cuna: Soler Soler
  - La tempesta: Gustavo Estrela
  - Basílica per a la Mare de Déu dels Desemparats: Josep E. Galiana
  - Divulgacions musicals: Rafel Benabeu López
  - En el barranch de l'Arch: Joan Beneyto Pérez
  - Cant de l'horta: Milagrito Espí Soler
  - Una queixa...: Angelí Castanyer
  - De ma guitarra: Rafael Sirera
  - La maya: Francés Ferrandis Tur
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - Lo Rat-Penat: redacció
  - D'ací i d'allà
- Número 15. 15 de novembre de 1925. Títols i autors:
- Renaiximent valencià: Emili Daroca
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - La Senyera: Paco Sebastián Bonafé

- Angeleta: Manel Camarasa
  - Cantars: Isidre Machancoses
  - Millores de València: Josep E. Galiana
  - La reforma de la Glorieta: redacció
  - Teatraleries: El Consueta
  - Nostres publicacions: Josep Osset Merle
  - Nostres dimecres
  - Lo Rat-Penat
  - Assamblea pro festes de Sen Josep: Suna
  - Cantars filosòfics: Estanislau Alberola
  - Madrigal: Nicolau Primitiu Gómez Serrano
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - D'ací i d'allà
-
- Número 16. 1 de desembre de 1925. Títols i autors:
    - L'inconsciència ciutadana
    - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana
    - Cant a la joventut: Ampar Navarro
    - La paraula sublim: Suay Durà
    - Sobre coses del dia: Genar Genovés
    - Amor de mare: Ricart Garrido Juan
    - Anyorances: Miquel Gimeno Puchades
    - Pètals de rosa: N. S. i P. L.
    - Camí al Vedat de Torrent: Antoni Camps Càmara
    - Una tragèdia en l'horta: Isidrín
    - Teatraleries: El Consueta
    - València antiga: E. D. E.
    - Nit d'ànimes: Josep Soler Ortiz
    - Paraules: Lo cavaller sagaç
    - Cant a València: Josefina Cantó Ibáñez
    - Concurs infantil de llectura valenciana
    - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
    - Lo Rat-Penat
    - D'ací i d'allà

- Número 17. 15 de desembre de 1925. Títols i autors:
  - Desfiles: Tomàs Sot
  - [crida breu]: Carles Salvador
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - Nostra Portà
  - Aixís se fa pàtria
  - La fira de l'Ascensió: Antoni de Cidon i Navarro
  - A la dona valenciana: Paco Sebastián Bonafé
  - Dirs quinzenals: Vicentico/Pepet del Túria
  - Concurs infantil de lletura valenciana
  - Cantars: Vicent Lluch
  - L'exemple de la plaça de la Reina: Josep E. Galiana
  - De ma guitarra: Rafel Sirera
  - El debut de Pepica: Lluís Cabrelles
  - Torrent: Miquel Gimeno Puchades
  - La paella valenciana
  - En la ràdio
  - Lo Rat-Penat
  - D'ací i d'allà

- Número 18. 1 de gener de 1926. Títols i autors:
  - Amarga veritat: Emili Daroca
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - Institucions de la vellor: Rafel Raga
  - Fulles soltes: Suay Durà
  - Concurs de lletura valenciana: Josep E. Galiana
  - Nocturn: T. Sanchis
  - Per què?: Peris Celda
  - Cançó de l'amor etern: Miquel Duran i Tortajada
  - Sobre coses del dia: Genar Genovés
  - La tragèdia d'un sentimental: Josep Gracia Lacueva
  - Valenciana és!: Albert Martín
  - Per l'amor de Déu: C. Sánchez Martínez
  - L'ausència del voler: Josep Sampere

- Luxent: Clement Carrasco Torromé
  - D'ací i d'allà
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
- Número 19. 15 de gener de 1926. Títols i autors:
    - L'obra de la joventut: J. Cervera Aviñó
    - Lo Rat-Penat
    - Barbarismes: Ignarus
    - De ma guitarra: Rafel Sirera
    - Pro turisme: Josep E. Galiana
    - Les palmes d'Élig: C. Miralles d'Imperial i Gómez
    - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
    - Homenage a en Carles Ros
    - Flors de paper: Francesc Lacomba
    - Grega: Francesc Puig i Espert
    - La vengança de Juanet: Enric L. Puchol
    - Consells humorístics: J. B. Argent Morales
    - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
    - D'ací i d'allà
- Número 20. 1 de febrer de 1926. Títols i autors:
    - Ciutadania: Francesc Almarche
    - Idealismes?
    - Valencians, o no res!: Emili Daroca
    - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
    - Valencians en Barcelona
    - Lo Rat-Penat en lo museu: Suna
    - Josep Gallego Vicente
    - Lo Rat-Penat
    - Concurs d'escritura valenciana /A nostres lectors/ Dimecres d'amical conversa
    - Dirs quinzenals
    - D'ací i d'allà

- Número 21. 15 de febrer de 1926. Títols i autors:
  - Pensaments rípiats: Gaetà Huguet
  - D'espalles a la meseta: Francesc Almarche
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana
  - L'amarga realitat: Raoul J. Cros Ruiz
  - Dimecres d'amical conversa
  - Mossén B. Fenollar
  - Sobre coses del dia: Genar Genovés
  - Consells humorístics: J. B. Argent Morales
  - Contribució al folklore regional: Joan Beneyto Pérez
  - La honradés d'un golfet: Vicent Puig Naya
  - El raid del "Plus ultra"
  - Valencians en Buenos Aires: Artur Espí Blanco
  - Lo Rat-Penat
  - A Joan Alegre i Ortiz: R. Puig Pastor
  - En l'Ateneu Mercantil
  - D'ací i d'allà

- Número 22. 1 de març de 1926. Títols i autors:
  - D'espalles a la meseta: Francesc Almarche
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - Dimecres d'amical conversa
  - Vida retirada: Joan Beneyto
  - El castell d'Almizra: Joan Marver
  - [text dedicat al poeta Genar Genovés pel seu decés]: anònim
  - La cançó de l'arbre
  - La verema: Josep Maria de la Torre
  - Regionalistes que triomfen: Emili Solà
  - Lo Rat-Penat
  - València en l'estranger
  - Les chiveques: J. Peris Celda
  - El Micalet: Josep E. Galiana
  - D'ací i d'allà

- Número 23. 15 de març de 1926. Títols i autors:
  - Agències telegràfiques: Francesc Almarche
  - Pensaments rípiats: Gaetà Huguet
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - La festa de les falles: Dusayro
  - Lo meu homenage: Jesús Morante Borràs
  - Dimecres d'amical conversa
  - Informe de Lo Rat Penat sobre la Llonja
  - Yo no'm negue: Josep Gallego Vicente
  - Lo Rat-Penat
  - El Renaiximent en Itàlia i València: Josep E. Galiana
  - Yo he segut criminal
  - Enric L. Puchol
  - Llaboratori d'arqueologia a l'Universitat de Valencia
  - València antiga: Emili Solà
  - Dirs quinzenals: Pepet del Túria
  - D'ací i d'allà

- Número 24. 1 d'abril de 1926. Títols i autors:
  - El sant taumatúrgic: M. Arenas Andújar
  - Evolució fonogràfica de la llengua valenciana: Lluís Fullana i Mira
  - En Estanislau Alberola: Francés Lacomba
  - En el si del dolor infinit: Nicolau Primitiu Gómez Serrano
  - En Tomàs Villarroya
  - Recòrts d'estiueig: Mengual i Sivera
  - Valencia antiga: E. S. M.
  - La Seu de València: Josep E. Galiana
  - Barbarismes: Ignarius
  - Porta del Cid: Joan Marver
  - La sort no és per a qui la busca: Lluís Cabrelles
  - El sembrador: Paco Sebastián Bonafé
  - D'ací i d'allà

1.2. Caracterització i model valencianista

Germania, redactada amb una llengua poc acurada, sense filtratge normatiu —o amb concessions mínimes a les formes tradicionalment utilitzades en l'entorn ratpenatista— estava escrita íntegrament en valencià, a més d'il·lustrada i amb anuncis. Mantingué una tendència conservadora, en la línia de l'essència de l'entitat al llarg del segle xx, malgrat algunes veus que s'han afanyat a ressaltar algun episodi anecdòtic de la societat d'amadors d'una certa flaire renovadora en algun període del segle xx.⁴ La línia de *Germania* era d'estricta obediència valenciana, l'eix central de la qual era la defensa de la llengua valenciana, el record de l'esplendor de l'antic Regne de València i la denúncia de les ingerències exògenes. De fet, al començament del número 1 de la revista ja s'incideix en la pèrdua d'elements indèstriablement units a l'autogovern i a l'esplendor del Regne de València:

NOSTRA PORTÀ

Representa l'escut del Tribunal de Comèrc
del reine de Valencia en lo segle XVIII.
Al ser abolits los nostres furs, deixaren
de funcionar totes les institucions valencianes,
entre'lles lo Tribunal del Consulat del Mar, al
mateix temps qu'el adoptaven les nacions europees.

D'una banda, hi eren nombrosos els enaltiments a personatges històrics a tall de crida vitalista pel recobriment del poble valencià, o de desànim per la situació poc propícia del valencianisme ateses les limitacions del règim primoriverista i el desinterés de la població pel projecte. En aquest sentit, el ratpena-

---

4 S'han elevat a la categoria d'argument indiscutible algunes imatges que alguns historiadors i filòlegs han divulgat per les xarxes i fins i tot en pàgines de divulgació cultural en les quals s'observa la publicitat dels cursos de Lo Rat Penat de mitjan segle amb el mapa de tot el domini lingüístic catalanoparlant, també alguna crida puntual a la germanor amb els autors catalans o la signatura de les Normes de Castelló. Tenint en compte la falta de context d'aquestes imatges, pròpia de la societat hiperconnectada i instantània en què ens trobem, i el fet que a partir dels anys trenta pràcticament tots els sectors del valencianisme ja havien enfortit la coordinació lingüística i cultural amb Catalunya i les Balears, no es pot parlar tan agosaradament d'un oberturisme sobtat de caire «profusterià», ni de bon tros.

tisme dels anys vint conservava els pilars huitcentistes sobre els quals s'havia sustentat la seua inacció política, en pro de la divulgació cultural: *Patria, fides, amor* ('pàtria, fe i amor'). Així, la institució continuava articulant el seu ideari a través de la figura de Jaume I com a representant de la pàtria (fins i tot per a reforçar la superioritat del cristianisme enfront de l'islamisme); sant Vicent Ferrer, la Mare de Déu dels Desemparats i santa Maria del Puig com a símbols de fe; i Ausiàs March com a ideal poètic amorós. En conseqüència, episodis com l'abolició dels Furs del Regne de València i la centralització castellanista posterior ajudaven a bastir un missatge per als lectors de *Germania* en clau de recuperació de la personalitat valenciana. Sense anar més lluny, Emili Solà, en l'escrit «Renaixement del idioma valencià», al número 3, abans de presentar una llista d'autors setcentistes com Carles Ros, Lluís Galiana... i renaixencistes com Pizcueta, Llorente, Querol o Labaila, advertia:

Funestíssima per a la nostra llengua fon l'arbitraria medida adoptada per lo rei Felip V en lo decret firmat en lo palau del Bon Retiro lo día 29 de Juny del any 1707 anulant tots los nostres furs e idioma, medida que desviá l'atenció de nostra parla a molts ilustres escritors valenciáns, que donaren molta gloria a la germana llengua castellana [...] Mes aquesta corrent no fon general, sino que sempre hagueren homens entusiastes per mantindre lo decor i bellea del idioma valenciá, que treballaren ab fe i entusiasme per a detindre la corrent d'indiferencia qu'amenaçava soterrarlo.

D'altra banda, la revista reservava un apartat per a les filigranes poètiques dels seus col·laboradors. Els poemes, d'un escàs valor literari i un esperit renovador nul, refermaven els tòpics jocfloralescos i les temàtiques huitcentistes de la societat d'amadors, fet que explica la seua desvinculació absoluta dels moviments culturals avantguardistes que començaven a brollar als anys vint a Catalunya. Bé és cert que València, en general, anava amb retard en el procés normalitzador del circuit literari (Carbó; Simbor 2010). Els temes, directament relacionats amb els elements locals més bàsics, tendien a l'enaltiment desmesurat. La senyera, la dona valenciana, la barraca i altres elements folklòrics

reforçaven un model de valencianisme acrític i benestant.⁵ Amb tot, enfront de l'excessiu folklorisme costumista de col·laboradors puntuals de la revista, les veus d'altres personatges valencianistes de renom vindicaven les glòries passades amb un to enyoradís i un estil farcit d'exclamacions retòriques. A tall d'exemple, el poema d'Angelí Castanyer «Cant a les Germanies»:

Canta l'ánima el dolor qu'al còr s'aferra
pel recòrt de vostres glòries, guerrillers de germanor,
guerrillers qu'introduguereu ab la guèrra
la tendresa dintre l'odi, fins el odi per l'amor...
[...]
¡Cuánta jòia destruída! ¡Cuánta fòrça malperduda!
¡Cuántes vides inmolades al orgull esplendorós!
Vicent Peris... Joan Crespi... Colom... Boluda...
Joan Lloréns... Guillem Sorolla... Jaume Ros...
[...]

Aquesta maduresa estètica també brollava d'excepcions agradables com l'aleshores president de l'entitat Francesc Almarche, el qual escrigué versos més elevats com «Recort de gratitud». Almarche dotà *Germania* d'un cert pes intel·lectual, encara que no es deslligava del to nostàlgic i messiànic imperant en la publicació, com en l'article «Renaixença», al primer número de la publicació. El rigor històric d'Almarche, que ja en la dècada anterior exhumà documents de gran interès per a la historiografia valenciana, ha servit de base per a molts estudiosos actuals, alguns dels quals ens hem dedicat a l'anàlisi i la transcripció documental. Així, durant aquells anys, la seua ploma i la de pocs altres

---

5 Alguns poemes refermaven enormement els tòpics jocfloralescos: César Hernández, en el poema «Valencia (cant)», publicat en el número 7 de la revista, recitava: «Hermosa Valencia, d'Europa l'encant, d'Espanya l'orgull, pèrta de llevant». Alguns altres, com Albert Martín, exalçaven folklòricament qualsevol element o figura valenciana: «Quan una femella es polida i bella i du'n sa mirada un fòc molt encés, i té una sonrisa qu'encanta i engisa, digues en certa: valenciana es! Si du'l monyo a onades i pòrta arracades qu'augmenten lo brillo de son tipo tés, [...] si sembla en sa cara la Verge qu'Ampara, digues en veu ferma: valenciana es!»

destacava entre la mediocritat intel·lectual d'alguns col·laboradors externs. També Josep E. Galiana hi va redactar escrits d'elements històrics o arquitectònics que posseïen una dosi elevada de sentimentalisme i romanticisme, cosa que es desprén en articles com «La Llonja de València», al número 9.

Pel que fa a la concepció nacional, *Germania* donava ales a un valencianisme més de caire temperamental que crític amb articles que, generalment, no eren incompatibles amb la idea nacional d'Espanya. En un moment en què encara no s'havia produït una revifalla en els cercles intel·lectuals i polítics com el que hi haurà anys després a les portes del bienni republicà, a principi dels anys trenta, els resquills de normalització eren mínims, i es traduïen en textos adreçats a lectors poc exigents, que veïen correspostes les seues necessitats passionals d'orgull local propi. En clau més nacionalista, hi havia figures com Nicolau Primitiu, Gaetà Huguet o Carles Salvador, que tenien aquella particular idea d'assolir la nova «renaixença» del poble valencià, que desenvoluparan en opuscles i articles els anys posteriors. La seua idea nacional, unida a la idea de confederació amb Catalunya i les Balears —si bé amb diferents matisos— ha estat comprovada i desenvolupada en molts treballs de rigor (Climent 2008; Simbor 2008; Crespo 2015; Zalbidea 2019). No debades, els tres eren considerats els grans patriarques del valencianisme de la primera meitat del segle xx, l'eix vertebrador de moltes sensibilitats i fins i tot els qui s'encarregaren de les despeses d'iniciatives com els cursos de Lo Rat Penat anys més tard, junt amb personalitats com Francesc Soriano i Bueso o Ignasi Villalonga. No és casualitat que els seus escrits foren anecdòtics en les publicacions de *Germania*, només en forma de creació literària o com a entrevistats.

Més regionalistes eren les redaccions literàries adés esmentades i els articles de la majoria de col·laboradors de la revista, que vindicaven la valenciania tot remarcant explícitament el seu espanyolisme. Era la línia habitual de Lo Rat Penat, i la raó de ser de la seua existència, al remat.⁶ Joan Beneyto, en el seu

---

6 Recordem que en l'acte fundacional de Lo Rat Penat, l'any 1874, el president, Fèlix Pizcueta, va vindicar la unitat indissoluble d'Espanya en el seu discurs. Igual Úbeda (1959: 51-52) recorda que «tancà l'acte fent veure que aquell naixent organisme desitjava l'exaltació de la història i la llengua de València, però no podia significar, com alguns erròniament pogueren creure, cap menyspreu a la unitat d'Espanya».

article «Contribució al folklore regional» (num. 21, 15 de febrer de 1926) deia: «estem a punt de perdre algo que's nòstra personalitat, a deixar de tindre fins el recòrt i l'asegurament de lo que foren, a olvidar nòstra valencianía i nòstre espanyolisme». Josep Gracia Lacueva, per la seua banda, també insistia en el fet que «lo regionalisme no és desdor per a la pàtria Espanya. Mai será Valencia regional un desdor per a Espanya, ni será lo regionalisme causa del decaïment d'un estat» en l'article «Entorn del problema», del número 10. No deixava de ser un mètode estratègicament eficaç davant del règim establert, tal com es reflectia en alguns peus de pàgina de la revista: «este número ha segut revisat per la censura» i altres missatges semblants.

Ara bé, el col·laborador més fervorós de la revista era Emili Daroca, un convençut nacionalista valencià però furibund anticatalanista. De fet, denunciava les ingerències del principat amb la mateixa força que ell mateix i la resta de col·laboradors de *Germania* denunciaven l'absorció castellanista d'ençà la pèrdua dels Furs el segle XVIII. Malgrat que tenia una fidelitat lingüística ben notable, es mostrava reticent als intents d'unificació, confederació o coordinació dels territoris catalanoparlants, i, per consegüent, amb la unitat de la llengua. El seu *nacionalisme* passava per l'enfortiment de València dins d'Espanya sense renunciar a l'esperit regional i regionalista. En l'article «Nacionalisme valencià», en el número 7 de la revista, afirma:

Nosotros som regionalistes, separatistes mai; volem una Valencia gran per a fer una Espanya més gran encara. No mireu a Castèlla com la culpable dels mals de centralisme; ells en Villalar, nosotros en Almansa perguerem nòstres llibertats.

[...]

No crec yo que'l nacionalisme siga un perill per a la unitat nacional. Si forem secundats per totes les regions, Espanya començaria a donar senyals de vida. Mirem a Catalunya que s'ha posat al cap de les regions espanyoles industrialment, qu'ha conseguit ferse una Bèlgica en chicotet. ¿Per qué? Tot obra del regionalisme desplegat en el llibre, en l'escòla, en l'esglesia, en la fàbrica i per tot arreu.

[...]

No nos volien comprendre eixos patrioters, que tenen la paella per el rabo, porque'l dia que siga un fet la Federació Ibérica de Nacionalitats, s'acaven eixos nubols de parasits que té Espanya, que son sa ruina i sa vergonya.

[...]

¡Valenciáns! L'hòra ha sonat; a lluitar, tots agermanats, ab la paloma en la ma, per la patria valenciana; portem per arma nòstra llengua, per escut nòstre passat; salvem a Valencia i ajudem a la reivindicació d'Espanya.

El seu sucursalisme entrava en contradicció amb les seues denúncies per l'absorció espanyolista de caire uniformista. En tot cas, la seua línia en la teoria sempre era la mateixa: l'anticatalanisme i l'anticentralisme. En l'últim número de la revista redacta un article amb un to més agressiu i directe, que suposà un trencament amb gran part de les joventuts ratpenatistes:

Verament indignat agarre la pluma per a demanar justícia, per a defendre la nòstra Revista, porque'n ella, pese a qui pese, es defén la nòstra patria valenciana en tots els sentits, sense'l més chicotet bastardeig castellaniste ni catalaniste. Volem ser valenciáns «¡Valenciáns, o no res!».

En definitiva, el decencís d'alguns col·laboradors amb la línia carrinclo-na i immobiliista de l'editorial va fer que, finalment, la revista deixara de publicar números. Les noves tendències estètiques s'obriran pas al tombant de la dècada amb publicacions com *Acció*, *El Camí* o *Taula de Lletres Valencianes*, amb concepcions nacionals molt més fermes, una línia estètica més moderna i una defensa clara de la unitat de la llengua sense renunciar a la varietat, cosa que també es reflectirà en els posteriors acords normatius. En una línia semblant a *Germania* però més convençudament nacionalista i en favor de la unitat lingüística serà posteriorment la revista *Sicània*, als anys cinquanta, entre altres coses per l'evolució del valencianisme en termes de convergència amb Catalunya i les Balears.

1.3. Llengua i mestratge filològic

En un moment en què l'anarquia ortogràfica encara regnava en el món literari valencià, la revista, lluny d'acurtar distàncies amb les propostes de regularització normativa que emanaven del Principat —que alguns ja començaven a divulgar en algunes contrades valencianes—, va optar per perpetrar la dèria antinormista. La revista no disposava d'un model lingüístic clar i definit ni de bon tros, ni tan sols seguia una certa coherència ortogràfica. Si bé és cert que en la revista conflüen personalitats de tots els sectors i també n'hi havia que divergien lingüísticament en les seues pàgines, els suposats seguidors d'unes normes allunyades de Catalunya barrejaven formes lingüístiques de tota mena, cosa que corrobora l'anarquia gramatical —no només ortogràfica— existent encara a les acaballes de la dècada dels anys vint, poc abans de l'acord de Castelló l'any 1932 (Climent 2007), però també la manca d'interés per acostar-se a les tesis de l'Institut d'Estudis Catalans. Així, trobem una sèrie de textos amb accentuació gràfica i altres sense, uns amb una depuració lèxica notable i altres que no en tenen, uns amb morfologia verbal de diferents subestàndards i altres amb morfologia verbal localista. El ben cert és que no se'n pot extraure cap mena d'homogeneïtzació normativa.

Val a dir que *Germania* no deixava de ser l'aixopluc ideològic de la resistència al fabrisme. En una època d'acostament progressiu a les tesis ortogràfiques dels homenots de l'Institut d'Estudis Catalans per part de les associacions i la premsa periòdica del país, Lo Rat Penat i el Centre de Cultura Valenciana s'erigien en les institucions per antonomàsia del Cap i Casal, ancorades en un valencianisme huitcentista mal digerit. Com bé exposa Ferrando (2018), la susdita resistència es feia des d'una perspectiva, d'una banda, particularista; de l'altra, secessionista; i, en darrer lloc, antinormista, en el sentit que s'oposaven a qualsevol criteri normatiu. A més, en molts casos, les actituds d'allunyament respecte del fabrisme anaven unides a un regionalisme amerat d'actituds diglòssiques, sobretot per la concepció mal entesa d'un localisme d'espardenya amb actituds normalitzadores mínimes.

En aquest sentit, cal recordar la presència en aquells grupuscles d'una de les poques veus sòlides dins de la filologia a València, el menoret Lluís Fullana,

una figura que, malauradament, fou mal aconsellada per alguns i pressionat pels poders cívics del Cap i Casal⁷, raó per la qual la seua figura ha passat a la història com el filòleg secessionista per excel·lència i no per un llatinista excepcional amb sensibilitat per singularitzar el valencià dins del conjunt del domini lingüístic catalanoparlant. Fullana, en tant que persona pròxima que aconsellava lingüísticament l'entorn ratpenatista, tenia un doble paper en *Germania*: orientar filològicament alguns dels seus col·legues col·laboradors i plasmar en les pàgines de la revista els seus estudis, alguns dels quals havien estat publicat anteriorment a manera d'opuscles, que no eren sinó pinzellades filològiques de diverses teories que sustentaven les normes ortogràfiques aprovades l'any 1914 i publicades l'any 1915 dins d'un llibret anomenat *Gramática elemental de la llengua valenciana*,⁸ encarregat pel Centre de Cultura Valenciana, estretament lligat a Lo Rat Penat i que acabava de ser fundat. Cal recordar també que Fullana, durant aquells anys, feia classe a la Universitat de València en la Càtedra de Llengua i Literatura Valencianes, lloc on divulgà les seues tesis fins a l'any 1928, seguides per un bon estol de jóvens ratpenatistes.

Així, trobem que el treball «Evolució fonogràfica de la llengua valenciana» va estar publicat per fascicles a *Germania*, tot i que incompleta a causa de la vida efímera de la revista. Es tracta de 14 fascicles que es poden veure en l'estructura dels números presentada adés. Segons Climent (2004: 157), «en aquests articles no aporta res de nou als treballs que havia realitzat anteriorment i, fins i tot, aprofita materials que ja havia publicat. De fet, alguns dels apartats no són sinó una reelaboració de part del pròleg del *Vocabulari ortogràfic* de 1921». Fullana comptava amb el suport del valencianisme ratpena-

---

7 Cal recordar no només els seus primers treballs, més oberts a la convergència lingüística, sinó també la correspondència amb Antoni Maria Alcover, artífex del *Diccionari català-valencià-balear*, a qui confessa que en les normes ratpenatistes elaborades hagué de plasmar coses que no li plauran, ni al mateix Fullana tampoc, pel seu excessiu particularisme (Ferrando 2018; Climent 2004)

8 Aquestes naixien com a fruit de les reticències o d'oposició d'alguns sectors que no volien aplicar les normes ortogràfiques de l'IEC (1913). Així, les esferes ratpenatistes s'afanyaren a encarregar al pare Fullana un «Proyècte de Normes Ortogràfiques de la Llengua Valenciana» i, a través de la Diputació de València, crearen el Centre de Cultura Valenciana (1915), com a «rèplica» a l'IEC (Ferrando 2000).

tista, que encara no disposava d'un referent normatiu clar, tant pel que fa a les tesis de l'origen i evolució de la llengua com pel que fa a les propostes gramaticals de caire sincrònic. Les seues propostes es veuran a poc a poc arraconades pels intel·lectuals de prestigi i les institucions culturals i acadèmiques del país amb els progressius acostaments al fabrisme durant el segle xx —adaptat a les necessitats peculiars del valencià—, i l'èxit de les tesis del repoblament català i aragonés del Regne de València.

Més en la línia de la prescripció normativa, entre les pàgines de *Germania* es besllumen altres lliçons de depuració lingüística, mitjançant llistes de lèxic deturpat, en un apartat anomenat «Barbarismes», dividit en dues parts. Redactades per Ignarius, que així signava, en el número 19 de la publicació en trobem la primera part, amb l'objectiu de «purificar nostre llenguage de castellanismes, per a lo qual res més profitós que la llectura dels bons autors contemporanis, tant valenciàns com cataláns, balears i rosellonencs», tot afirmant implícitament la unitat lingüística:

Perquè's lo cas que, per causa de cèrta pòr
que tenim als vocabularis cataláns, tan complets
algúns com lo catalá-castellá i castellá-catalá, d'En
Rovira i Virgili, fugint de SCÍLLA, çò es, de la llengua d'en
Verdaguer, caiguem en CARÍBDIS de tan trista manera
que les CASTELLANÁES se succeixen sens interrupció.
I aixina diem:
Cuento per conte
En vano per en vá
Tio per oncle
Haciendes per hisendes
Reparto per repartició, repart
Plebeyo per plebéu
Judíos per juèus o judeus
Casco per casc
Cuero per cuiro
Amoríos per amorius

Venideres per esdevenidores
Encontrar per trovar
Fèudos per feus o feuds
Crimen per crim
Rensar per refusar, rebufar
Censo per cens
Sarracenos per sarraïns
Blasfemos per blasfems
Terreno per terreny, terrer
Entonces per aleshòres, llavors
Acostumbrar per acostumar [...]

Encara se'n publicarà una segona part en l'últim número —el 24— de *Germania*, amb interferències lèxiques molt més habituals i que valen per a la depuració lingüística actual: *apellido* per *cognom*, *algo* per *quelcomlalguna cosa*, *recibir* per *rebre*, *dudar* per *dubtar*, *sonit* per *so*, *abuelo* per *avi*, *concejal* per *regidor*, etc. La història ens ha mostrat que aquestes orientacions, amb el format susdit i més desenvolupades, han sigut represes per autors com Carles Salvador en *Parlem bé* (1959) o Enric Valor en *Millorem el llenguatge* (1971) i ben rebudes per la societat en general.

2. A tall de cloenda

Germania aparegué per a fer-se lloc en el complex cercle cromàtic del valencianisme. En un moment en què les concessions a les reivindicacions perifèriques eren mínimes, el ratpenatisme s'erigí en la veu del valencianisme moderat i en la resistència de l'ortodòxia fabrista. Amb tot, naixia per a denunciar directament i clara l'absorció castellanista i per a divulgar en la mesura de les possibilitats les glòries passades. La fermesa de la revista en la vindicació de l'autogovern depenia del grau d'hostilitat amb el règim que els integrants de la societat d'amadors estaven disposats a suscitar: el «sa regionalisme», de divulgació amable del mapa valencià, o el nacionalisme subtil, més preocupat a

crear un passat llegendari i mític de manera acrítica en dominaven la línia. No debades, *Germania* és el punt d'inflexió d'un sector del valencianisme que es negava a trencar amb la línia huitcentista, i que posteriorment restà deslligat completament de les noves concepcions nacionals i de les aportacions filològiques de mitjan segle xx en avant.

Fet i fet, la revista no deixa de ser una anècdota en un desert de premsa periòdica en llengua vernacla que haguera passat desapercibuda en un context més madur i amb uns fonaments més fermes. Així i tot, no deixa de ser un retaulle perfecte del valencianisme més moderat, de base regionalista i poc disposat a bastir lligams lingüístics i culturals clars amb Catalunya i les Balears, llevat de casos aïllats. En aquest sentit, van haver de passar alguns anys per a trobar una revista de característiques semblants però més madura en continguts i en forma, tant pel que fa al model lingüístic i la qualitat ortogràfica com a la defensa explícita de la unitat de la llengua: *Sicània*. Aquesta, sobretot, va heretar de *Germania* el to messiànic i les crides fervoroses en pro de la pàtria valenciana, però fou el símbol dels temps i la capacitat per a aglutinar tot l'espectre ideològic valencianista allò que no la va fer caure en l'oblit o en l'aïllament, cosa que sí que va passar amb el projecte de premsa del ratpenatisme, malauradament.

Bibliografia

- ALMARCHE, F. (1919) *Historiografía valenciana: catálogo bibliográfico de dietarios, libros de memorias, diarios, relaciones... inéditas y referentes a la historia del antiguo Reino de Valencia*, València, La Voz Valenciana.
- CARBÓ, F.; SIMBOR, V. (2005) *Literatura catalana del siglo xx*, Madrid, Síntesis.
- CASAÑ, R. (1997): *Nicolau Primitiu Gómez Serrano (1877-1971). Una aproximació a la seua vida*, València, Generalitat Valenciana.
- CLIMENT, J. D. (2004) *L'obra lingüística de Lluís Fullana i Mira*, Paiporta, Denes.
- (2007) *Les Normes de Castelló. L'interés per la llengua dels valencians al segle xx*, València, AVL.
- (2008) *L'obra valencianista de Nicolau Primitiu Gómez Serrano*, tesi doctoral, Emili Casanova i Antoni Ferrando (dirs.), Universitat de València, Departament de Filologia Catalana.

- CORTÉS, S. (1995) *València sota el règim franquista (1939-1951)*, València, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- CRESPO, I. (2016) «Carles Salvador i Joan Fuster: dos polítics de l'idioma», *Carles Salvador (1893-1955). Escriptor, gramàtic, mestre*, València, AVL.
- FERRANDO, A. (2018) *Fabra, Moll i Sanchis Guarner. La construcció d'una llengua moderna de cultura des de la diversitat*, València, Servei de Publicacions de la Universitat de València.
- (2000) «Fabra i el País Valencià», *Simposi Pompeu Fabra*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. *Germania. Revista Lliteraria i Científica (1925-1926)* [núms. I-XXIV], València, Impr. de Josep Olmos.
- IGUAL I ÚBEDA, A. (1959) *Història de Lo Rat Penat*. València, Ajuntament de València.
- MARTÍNEZ SANCHIS, F. (2016) *Prensa valencianista: repressió, resistència cultural i represa democràtica (1958-1987)*, Bellaterra / Castelló de la Plana / Barcelona / València, Universitat Autònoma de Barcelona / Publicacions de la Universitat Jaume I / Universitat Pompeu Fabra / Publicacions de la Universitat de València.
- MOLADA, À. (2002) «Capítol II. L'estil llorenti (1902-1935)», *Historia de Lo Rat Penat*, València, Lo Rat Penat.
- RIPOLL, F. (2010) *Valencianistes en la postguerra. Estratègies de supervivència i de reproducció cultural*, Catarroja, Afers.
- SIMBOR, V. (2008) *Carles Salvador. 1893-1955*, Barcelona, Fundació Josep Irla.
- ZALBIDEA, A. (2015) «Nicolau Primitiu and the Interest on the Cultural Legacy of the Kingdom of Valencia», *Mirabilia/MedTrans*, 1, pp. 258-263.
- (2019) *Nicolau primitiu Gómez Serrano: Memòria privada i consciència valencianista*, València, Servei de Publicacions de la Universitat de València.

JOSEP ESTEVE ADAM. *Paisatge interior*. Oli sobre tela